

товаровиробників, які є власниками не тільки продукції, що вироблена та продається, а й засобів виробництва. Тенденція розвитку – різноманітність форм власності [8].

Світовий досвід свідчить, що в різних країнах світу моделі антикризового управління забезпечують різні потенційні можливості для прогресивних соціально-економічних зрушень. Проте жодна з них не може бути використана у чистому вигляді при формуванні політики антикризового управління в Україні. Це обумовлено умовами накопичення цього досвіду країнами, формуванням механізмів та інститутів в умовах рівноважної економіки, розбіжностями в побудові фінансово-кредитних механізмів тощо. Використання позитивного досвіду має стати першим кроком на шляху реформування системи антикризового управління.

Список використаних джерел:

1. Кривов В. Д. Законодательное регулирование макроэкономических процессов в США [Електронний ресурс] / В. Д. Кривов // Аналитический вестник Совета Федерации ФС РФ. – 2002. – № 3(159). – С. 18. – Режим доступа: <http://www.budgetrf.ru/Publications/Magazines/>
2. Дейнека О. В. Взаємозв'язок масштабів та ефективності функціонування державного сектору економіки / О. В. Дейнека // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 9(99). – С. 58–64.
3. Продиус И. П. Формирование стратегии предотвращения банкротства на предприятии: монография / И. П. Продиус, А. А. Дорошук. – Одеса : Из-во Одесского юридического института НУВД, 2003. – 136 с.
4. Родионова Н. В. Антикризисный менеджмент / Н. В. Родионова. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 223 с.
5. Пінк Ф. Професія фахівця з питань банкрутства та законодавство у Великобританії / Ф. Пінк ; пер. з англ. О. Г. Тарасенко. – К.: Преса України, 2000. – С. 117–131.
6. Бірюков О. М. Транскордонні банкрутства: проблеми і шляхи розв'язання : монографія / О. М. Бірюков. – К. : Вид-во видавничо-поліграфічний центр Київський університет, 2008. – 318 с.
7. Аніщенко Л. О. Зарубіжний досвід антикризового управління / Л. О. Аніщенко // Економічний простір. – 2012. – № 68. – С. 143–156.
8. Храпкіна В. В. Адаптація світового досвіду антикризового управління в Україні / В. В. Храпкіна, О. П. Чучко // Технологический аудит и резервы производства. – № 1/7(21). – 2015. – С. 42–49.

Науковий керівник: к. держ. упр., доцент Л. Я. Самойленко

ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОГО УСТРОЮ СТАРОДАВНЬОЇ ІНДІЇ В ТРАКТАТІ КАУТІЛЬІ «АРТХАШАСТРА»

О. В. Ковтун

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

В Індії і до тепер з моменту свого заснування залишається доволі авторитетною та поважною літературною пам'яткою трактат Каутільї «Артхашастра», хоча і передавався він переважно усно. Письмовий текст на санскриті теж існував і постійно переписувався. Навіть Джавахарлал Неру в своїй книзі «Відкриття Індії» присвячує цьому твору Каутільї декілька сторінок. Ця робота вважається однією з найважливіших для становлення сучасної індійської політики. Неру називав Каутілью «Великим діячем політичної науки» тому, що у своїй книзі, яка була написана по закінченню його активного політичного життя, розглядає майже всіх аспекти теорії та практики держави і права.

Достовірних даних про Каутілью майже не існує. В Індії він був відомий як Чанак'я, активний політичний діяч того часу і відігравав значну роль в Індії. Каутілья був сучасником Аристотеля та Олександра Великого.

І навіть коли в 2012 році на посаду президента Індії обрали Пранабу Мукеджі, індійський тележурналіст Санджай Брахта написав: «Мукеджі рівняється на портрет Каутільї, який висить у нього на стіні... Він великий книголюб і зазвичай читає три книги одночасно, але «Артхашастра» Каутільї, трактат по державному управлінню, економічній політиці та військовій стратегії, його улюблена книга, яку він часто цитує в своїх доповідях».

Також не можна не згадати знаменитого соціолога Макса Вебера, який в своїй знаменитій праці «Політика як покликання та професія» говорить, що Макиавеллі «беззубий» в порівнянні з Каутільєю. Але відомі західні політологи звернули увагу на Каутілью лише в ХХІ столітті, коли Індія стала одним з досить важливих гравців на світовій арені.

Давньоіндійський трактат «Артхашастра» (вчення про користь, про практичне життя) є основним документом-згадкою, щодо уявлень про політику Індії. Це фактично зібрання практичних настанов про користь, життя людини, існування соціуму та держави в цілому. Артхашастра дає уявлення про існування давньоіндійського суспільства в цілому з усіма його аспектами.

Артхашастра узагальнює всі попередні згадки та дає розуміння тодішнього мистецтва управління народом, політики, військової справи та інше. У ній висвітлені три проблеми: вимоги до монарха, його цілі, завдання, досягнення; функції правової політики, державного управління і законодавства в цілому; питання миру і війни, дипломатії та міжнародних відносин.

Основною ідеєю виступає висвітлення вільної від моральних принципів та пересторог політики. Саме в Артхашастрі піддаються сумніву абсолютність вед та їх абсолютне беззастережне виконання. Політика влади має спиратися на узагальнений, систематизований досвід та надбання предків. Будь-яка особистість повинна дотримуватися чотирьох принципів: Артхою (користь), Драхмою (праведність), Камою (бажання) та Мокшою (звільнення). Загальне благо не прирівнюється до інтересів та цілей особистості, але досягти його можна сумлінно виконуючи свої обов'язки в суспільстві. Також трактат популяризує та закликає використовувати до людей данту (примус, покарання), тому що людина від природи своєї є не досконалою. Монарха «Артхашастра» висвітлює Богом на землі, він є не зв'язаним драхмою батько для своїх підданих. Але на ряду з монархом виділяються міністри, сільська місцевість, розбудова міста, наука, армія з союзниками.

Держава також бачиться в системі міжнародних відносин. При цьому в «Артхашастрі» виділяється декілька основних методів зовнішньої політики: мир, війна, подвійна політика та інші.

Даний трактат по праву називають енциклопедією політичного мистецтва Стародавньої Індії. Тут зібрано рекомендації, багатовікову мудрість індійських правителів, чітко і ретельно прописані політичні ролі царя, міністрів, військових, радників, послів, шпигунів та інших, їх обов'язки, поведінку в можливих ситуаціях та все що грало вирішальну роль в житті держави.

«Артхашастра» – одна з самих видатних згадок стародавньої політико-правової думки. Самого ж автора називають індійським Макиавеллі, а його роботу по значущості можна порівнювати з «Політикою» Аристотеля.

Список використаних джерел:

1. История политических и правовых учений: Учебник для вузов / В. С. Нерсисянц. – Москва: «НОРМА-ИНФРА» – 944 с.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ У ДЕЯКИХ КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Ю. Р. Когут

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Останні зміни до розділу IV Кримінального кодексу України, що має назву «Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості», спонукають нас звернутися до досвіду іноземних країн в розрізі регламентації відповідальності за аналогічні злочинні діяння.

Питанням використання зарубіжного досвіду кримінально-правової регламентації зазначених суспільно небезпечних діянь присвячували свою увагу чи не всі дослідники тих складів злочинів, які посягають на відповідні суспільні відносини. Проблемою залишається постійний рух у сфері міжнародної стандартизації досліджуваних кримінальних правопорушень. Загалом світові тенденції розвитку кримінального законодавства про відповідальність за статеві злочини полягають як у послідовній його лібералізації (проявляється, зокрема, у декриміналізації перелюбства, зваблювання, добровільного мужолозтва) та усуненні гендерної нерівності, так і у посиленні кримінально-правового захисту людей від різних форм кримінального насильства та сексуальної експлуатації [1, с.152]. Країни Європи, зокрема: Австрія, Ліхтенштейн, Федеральна Республіка Німеччина (далі – ФРН) та Франція, накопичили різноманітні підходи до встановлення відповідальності за вчинення злочинів, що посягають на статево свободу та статево недоторканість особи, є взірцевими, тому є для нас цікавими. Розглянемо їх докладніше.

Так, в Кримінальному кодексі Австрії [2] статеві злочини згруповано у розділі «Злочинні діяння проти моральності», де міститься широке коло діянь, що посягають на статево свободу та статево недоторканість особи. Зокрема в цей перелік входить звалтування, сексуальне примушення, статеві зносини з використанням безпорадності жертви, сексуальні дії у відношенні до малолітніх, гомосексуальні дії щодо осіб, які не досягли вісімнадцятирічного віку, кровозмішення та інші. У цьому Законі встановлено, що особа, яка примушує іншу особу до вчинення або допущення статевого співжиття чи іншого, еквівалентного статевого співжиття (сексуальної дії), застосовуючи тяжке, спрямоване проти нього насильство або загрозу застосування тяжкої небезпеки для його життя чи здоров'я, карається позбавленням волі на строк від одного року до десяти років. Під тяжким насильством розуміється використання наркотичних речовин.

За статеві зносини з використанням безпорадності жертви Кримінальний кодекс Австрії передбачає відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк від шести місяців до п'яти років. Водночас встановлюється окрема відповідальність за такі діяння: статеві зносини з особою, яка є родичем по прямій лінії – позбавлення волі на строк до одного року; схиляння до статевих зносин по висхідній лінії – позбавлення